

Keuzevak Gebarentaal bij intake IVGGBI01K

Werkboek

Informatie lezen na les 3

1.3 Werkwoord vervoegingen Bij vervoegingen van een aantal werkwoorden wordt gebruik gemaakt van de plaatsen in de ruimte met een vaste betekenis. Neem bijvoorbeeld het gebaar GEVEN in de basisvorm

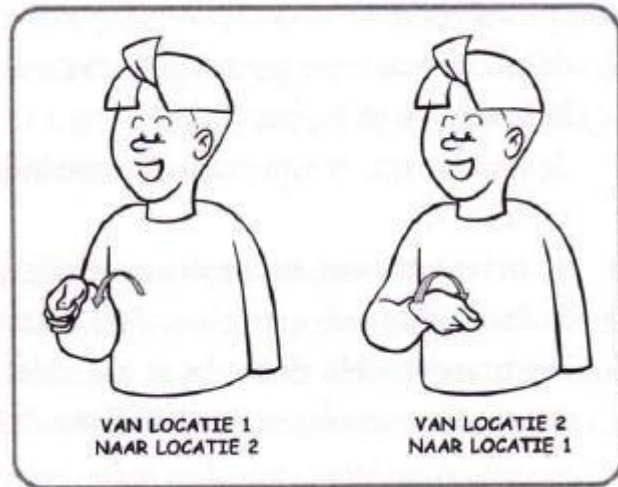
wordt het gebaar van locatie (1) naar voren gemaakt.

Om de zin te maken "Jij geeft aan mij", begint het gebaar niet op locatie 1, maar op locatie 2 (jij) en beweegt

dan naar het lichaam toe. Zo kun je ook het gebaar beginnen op locatie 3 en bewegen naar locatie 2. Dan gebaar je "Hij geeft aan jou".

Het gebaar HELPEN wordt ook op deze manier vervoegd.

Toevoeging Mirjam & Petra: Er zijn werkwoorden die niet van vorm kunnen veranderen. ETEN bijvoorbeeld, kun je alleen bij je eigen mond gebaren.

1.4 Ontkennende, bevestigende, vragende en verzoekende zinnen

Een belangrijk onderdeel van de Nederlandse Gebarentaal is het gebruik van mimiek, van bewegingen van het hoofd en van het bovenlichaam. Je kunt tegelijk een gebaar maken en

je mimiek gebruiken; of een gebaar maken en tegelijk een beweging maken met je hoofd of je bovenlichaam. Mimiek is erg belangrijk en wordt op zeer veel verschillende manieren gebruikt. Elke gezichtsuitdrukking heeft een eigen betekenis. Het gebruik van mimiek is net als het gebruik van gebaren gebonden aan regels. Een bepaalde mimiek kan de betekenis van hele zinnen veranderen. Van mededelende zinnen kan bijvoorbeeld een vraagzin gemaakt worden, of een ontkennende zin. In alle talen is dit mogelijk, maar de manier waarop het gedaan wordt is verschillend.

Ontkennende zinnen

In het gesproken Nederlands is de zin "Ik ben het niet vergeten" de ontkennende zin van de mededelende zin "Ik ben het vergeten". Door middel van het woordje 'niet' geef je aan dat de zin ontkennend is. In de Nederlandse Gebarentaal zien de zinnen er als volgt uit:

Mededelende zin: INDEX1(ik) VERGETEN

Ontkennende zin: INDEX1(ik) VERGETEN en tegelijkertijd het hoofd schudden.

Door nee te schudden wordt de zin ontkennend gemaakt. Het nee-schudden hoort niet bij één gebaar maar wordt gedurende de hele zin gemaakt waardoor de betekenis van de hele zin verandert. Er bestaat ook een gebaar voor 'niet', maar dat is op zich niet voldoende om de zin ontkennend te maken. Het nee-schudden is verplicht bij ontkennende zinnen.

Bevestigende zinnen

Bevestigende zinnen worden gebruikt om de betekenis van een gewone zin te benadrukken. Bevestigende zinnen worden ook vaak gebruikt als antwoord op een vraag. 'Ja, morgen

ben ik wel thuis" heeft een andere betekenis dan de zin "Morgen ben ik thuis". In het Nederlands worden woorden gebruikt als 'ja', 'wel', 'zeker'. In NGT ziet de zin er zo uit:

Mededelende zin: MORGEN INDEX1 THUIS

Bevestigende zin: MORGEN INDEX1 THUIS en tegelijkertijd ja-knikken

Het knikken met het hoofd maakt de zin bevestigend. Dit ja-knikken hoort niet bij één gebaar maar wordt gedurende de hele zin gemaakt waardoor het betekenis aan de hele zin geeft. Ook bij deze zinnen geldt dat natuurlijk het gebaar voor JA gemaakt kan worden maar dat is op zich niet voldoende om de bevestiging van de hele zin aan te geven

Vraagzinnen

Zowel in het gesproken Nederlands als in de Nederlandse Gebarentaal zijn er twee soorten vraagzinnen:

Ja/nee-vragen

Dit zijn vraagzinnen waarop ja of nee geantwoord kan worden.

Ja/nee-vragen in het gesproken Nederlands zijn bijvoorbeeld:

- Is hij ziek?
- Ga je morgen mee?

In dit soort zinnen gaat de zins-intonatie omhoog en staat het onderwerp in het Nederlands ("hij" en "je") achter het werkwoord ("is" en "ga") in plaats van ervoor, zoals in een mededelende zin ('hij is ziek' en 'je gaat morgen mee').

Een voorbeeld van het verschil tussen een mededelende zin en een ja/nee-vraag in de NGT is:

Mededelende zin: INDEX2 ZIEK

Ja/nee-vraag: INDEX2 ZIEK met tegelijkertijd een vraagmimiek.

De gebarenvolgorde verandert niet. De zin wordt vragend gemaakt met behulp van de vraagmimiek. Die mimiek is dan wenkbrauwen omhoog en het hoofd iets naar voren.

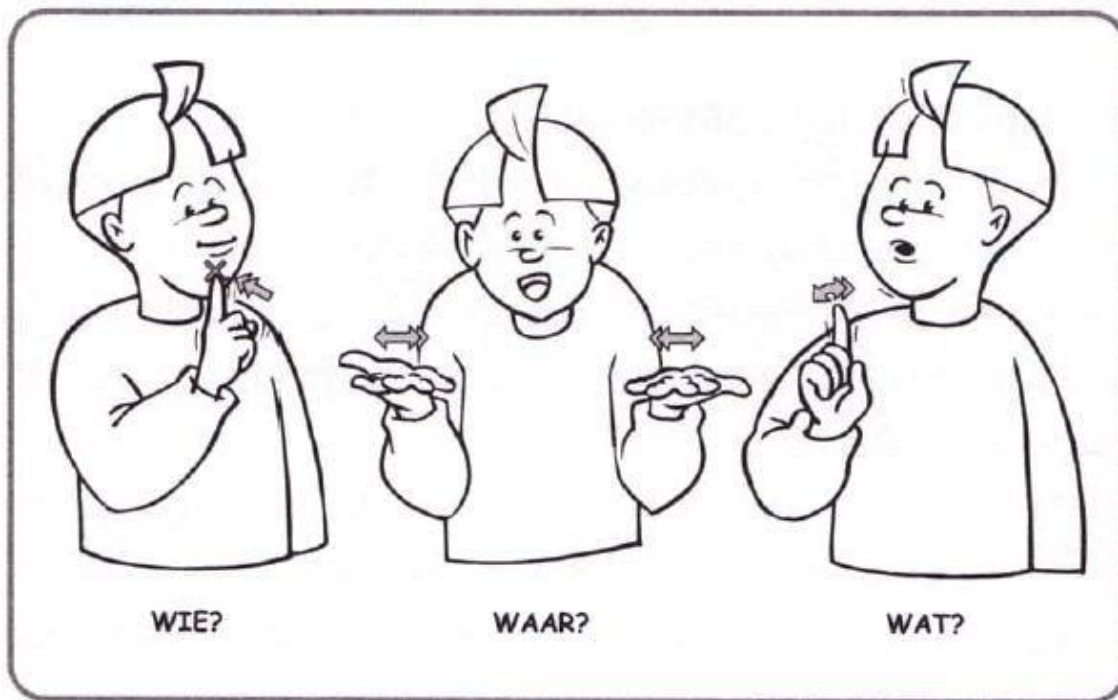
Vraagwoordvragen

Dit zijn vraagzinnen waarin een vraagwoord staat, bijvoorbeeld 'wie', 'waar', 'wat' en waarop je een wat uitgebreider antwoord moet geven. Vraagwoordvragen in het gesproken

Nederlands zijn bijvoorbeeld: 'wie is die vrouw?' en 'Waar is de polikliniek?' Ook hier gaat in het Nederlands de intonatie omhoog en staat het onderwerp achter het werkwoord. Het vraagwoord staat vooraan in de zin.

Een vraagwoordvraag in de Nederlandse Gebarentaal kenmerkt zich door een vraagwoordgebaar in de zin, bijvoorbeeld WIE en WAT. De plaats van het vraagwoord is achteraan in de zin. Aan het eind van de vraagzin wordt een Algemeen Vraaggebaar (AV, palmen omhoog) gebaart. Ook bij deze soort vragen wordt de zin vragend gemaakt door de mimiek: de wenkbrauwen zijn omhoog of omlaag, de kin gaat iets omhoog.

Afhankelijk van de context kunnen bij ja/nee-vragen vraagwoordvragen de wenkbrauwen ook naar beneden zijn, bijvoorbeeld wanneer een zin "Wie is die man?" wordt gebruikt in een context dat de man wel bekend voorkomt maar men zich niet meer kan herinneren wie het nou ook al weer was. Hieronder zie je wenkbrauwen omhoog in WIE, WAAR en WAT.

Toevoeging van Mirjam & Petra:

Verzoekende zinnen

Een verzoekende zin:

- NEDERLANDS: Wil jij a.u.b. het raam opendoen?
- GEBARENTAAL: VERZOEK INDEX 2 RAAM OPENEN?

Het enige verschil tussen een mededelende zin en een verzoekende zin is het gebaar VERZOEK wat voor de zin wordt geplakt. De volgorde van de zin verandert dus niet.

VERZOEK
Gebaarvolgorde

In de Nederlandse Gebarentaal is de volgorde van gebaren in een zin altijd hetzelfde; namelijk:

Verzoek – tijd – onderwerp – zelfstandig naamwoord – werkwoord – vraagwoord – algemeen vraaggebaar

Afhankelijk van de soort zin, komen de verschillende onderdelen niet allemaal in de zin voor.

Gesproken component

Een gesproken component is een mondbeweging die afgeleid is van een woord uit het gesproken Nederlands. Bij bijvoorbeeld het gebaar KOFFIE wordt gearticuleerd 'koffie'. Wanneer alleen het gebaar KOFFIE gemaakt wordt, dan wordt de gesproken component tegelijkertijd met het gebaar gevormd. Maar in gebarentaalzinnen worden gesproken componenten vaak 'gerek't'. De gesproken component in de volgende voorbeeldzin wordt

veel langzamer uitgevoerd dan het bijbehorende gebaar en duurt tot de laatste index in de zin.

INDEX1 KOFFIE DRINKEN

k o f f i e

Gesproken componenten kunnen verplicht zijn, zoals de gesproken component 'zus' in het gebaar ZUS. Gesproken componenten kunnen ook optioneel zijn, zoals de gesproken component 'drink' bij het gebaar DRINKEN.

Regels voor rekken

- Het gesproken component van het zelfstandige naamwoord wordt gerekt over het werkwoord.
  - INDEX1 KOFFIE DRINKEN k o f f i e
- Als er een bijvoeglijk naamwoord achter het zelfstandige naamwoord staat heeft het werkwoord zijn eigen gesproken component. ○ INDEX1 HUIS NIEUW KOPEN

Tegenover

- INDEX1 HUIS KOPEN

h j o u i s

Let op: houdt tijdens 'INDEX1' je lippen op elkaar. Hierbij maken je lippen geen beweging.